

Aizsardzības nozares militārās zinātnes, pētniecības un tehnoloģiju attīstības vadlīnijas 2016.–2024. gadam

I. Zinātnes un zinātniskās pētniecības prioritātes aizsardzības nozarē

1. Nodrošinot aizsardzības nozares kapacitāti, ar saviem resursiem veikt pētījumus drošības un aizsardzības politikas, militārās līderības un vadības, militārās stratēģijas un taktikas, militārā nodrošinājuma, militārās socioloģijas, militārās vēstures, stratēģiskās komunikācijas un aizsardzības ekonomikas jomās atbilstoši nozares formulētajām vajadzībām (pasūtījumam).
2. Nodrošināt militārās zinātnes attīstību Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (turpmāk – NAA) kā vienu no augstskolas pamatuzdevumiem, iesaistot pētniecībā gan akadēmisko personālu, gan studējošos.
3. Attīstot civilo augstskolu un zinātnisko institūciju ekspertīzi un kapacitāti, veikt pētījumus militārās zinātnes un militāro tehnoloģiju jomās, kurās aizsardzības nozarei nav izveidota vai ir nepietiekama pētnieciskā kapacitāte un šādas kapacitātes izveidošana nav lietderīga – inženierzinātnē, militārajā medicīnā, militārajā psiholoģijā, militārajā socioloģijā.
4. Stiprināt aizsardzības nozares sadarbību ar civilajām augstskolām un zinātniskajām institūcijām un veicināt Latvijas zinātnieku iesaistīšanos aizsardzības jomas un divējāda pielietojuma (*dual use*) pētījumos, palielinot Latvijas zinātnieku konkurētspēju starptautiskajā mērogā.

II. Pētniecības un tehnoloģiju attīstības prioritārie virzieni aizsardzības jomā

5. Pētniecības un tehnoloģiju attīstības mērķis valsts aizsardzības jomā ir sekmēt valsts aizsardzības pamatuzdevuma – nodrošināt valsts suverenitāti, teritoriālo nedalāmību un garantēt pilsoņu drošību – izpildi.
6. Pētniecības un tehnoloģiju ilgtermiņa attīstības virzieni:
 - 6.1. Nacionālo bruņoto spēku (turpmāk – NBS) spēju nodrošināšana (izveide, uzturēšana un izmantošana) – pētījumi un pasākumi, kas tiek veikti, lai tieši atbalstītu NBS esošo spēju pilnveidošanu, kā arī vidēja termiņa un ilgtermiņa attīstības plānos noteikto spēju ieviešanu;
 - 6.2. aizsardzības industrijas kapacitātes veidošana un uzturēšana – pētījumi un pasākumi, kas tiek veikti, lai izveidotu un uzturētu nacionālās industrijas spēju apgādāt aizsardzības nozari ar prioritārajām precēm, pakalpojumiem un spējām miera laikā un mobilizācijas apstākļos;
 - 6.3. materiāltechnisko līdzekļu dzīvescikla izmaksu samazināšana – pētījumi un pasākumi, lai nodrošinātu materiāltechnisko līdzekļu iegāžu efektivitāti (*smart customer*), uz izmaksu efektivitāti vērstu jaunu tehnoloģiju ieviešanas un inovāciju risinājumu izstrādi vai pieejamo risinājumu iepirkumu (*off-the-shelf*) un pielāgošanu, kā arī materiāltechnisko līdzekļu uzturēšanas izmaksu un ekspluatācijas dzīvescikla optimizāciju;
 - 6.4. starpnozarū un starpinstitucionālu risinājumu pielietošana – pētījumi un pasākumi, kas piedāvā aptverošus vairāku nozaru vai institūciju vajadzībām atbilstošus divējāda

pielietojuma (*dual use*) risinājumus, integrējot tajos arī drošības un aizsardzības nozares vajadzības;

- 6.5. iekļaušanās Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (*Nord Atlantic Treaty Organization*, turpmāk – NATO) un Eiropas Savienības (turpmāk – ES) drošības un aizsardzības sistēmā un starptautiskā sadarbība – pētījumi un tehnoloģisko risinājumu izstrāde, kas veicina Latvijas pilnīgāku integrāciju NATO un ES, pilnveido integrācijas un sadarbības mehānismus un procesus, sekmē pieredzes apmaiņu, kāpina Latvijas zinātnes un militāro uzņēmumu izstrādātās produkcijas konkurētspēju starptautiskā mērogā, pilnveido savstarpējo savietojamību un stiprina sinerģiju;
- 6.6. nākotnes karadarbība un tai atbilstošie resursi – pētījumi un pasākumi, kas veikti, lai prognozētu drošības vides un karadarbības attīstību nākotnē, analizētu to ietekmi uz aizsardzības sistēmas struktūru, materiāltehnisko nodrošinājumu un personālu no kvalitatīvā un kvantitatīvā aspekta.
7. Prioritāri nepieciešamās un attīstāmās tehnoloģiju jomas un produkti NBS spēju nodrošināšanai un NBS militāri tehnisko līdzekļu uzturēšanai un uzlabošanai:
 - 7.1. gaisa telpas novērošanas, pretgaisa aizsardzības un izlūkošanas spējas – bezpilota lidaparātu izmantošana un tehnoloģiski risinājumi bezpilota lidaparātu darbības kontrolei, koordinācijai un bezpilota lidaparātu radīto apdraudējumu novēršanai;
 - 7.2. sakaru un agrās brīdināšanas sistēmu tehnoloģiskie risinājumi Latvijas apstākļos un to ietekme uz Latvijas aizsardzības spējām;
 - 7.3. sauszemes spēku spējas – mehanizācija, netiešais uguns atbalsts, materiāli un nanotehnoloģijas, kas nodrošina tehnikas un objektu aizsardzību pret vizuālo un termisko novērošanu;
 - 7.4. infrastruktūra un militārās bāzes – nākotnes militārā infrastruktūra un tās izmaksu efektivitātes celšana, objektu fiziskās drošības sistēmas, energoapgādes risinājumi pastāvīgās dislokācijas vietās un mācību vai militāro operāciju laikā;
 - 7.5. karavīru individuālais un kolektīvais ekipējums – tekstilmateriāli un tehnoloģijas (piemēram, nanotehnoloģijas), kas nodrošina aizsardzību pret infrasarkanā starojumu, vizuālo un termisko novērošanu un nakts redzamības iekārtām, materiāli un kolektīvais ekipējums aizsardzībai pret ķīmiskajiem, bioloģiskajiem, radioloģiskajiem riskiem un aizsardzībai pret vizuālo un termisko novērošanu;
 - 7.6. simulatori, trenāžieri un mākslīgi radīta darba vide.
8. Aizsardzības nozare veicina zinātnieku piedalīšanos NATO un ES organizētajos pētījumos un projektos, lai sekmētu nacionālās pētniecības kapacitātes attīstību, zināšanu un inovatīvu ideju apmaiņas tīklu (*networking*), iesaistīšanos starptautiskā līmenī nozīmīgu divējāda pielietojuma (*dual use*) un militāro tehnoloģiju izstrādē aizsardzības industrijas ražošanas atbalstam.
9. NATO un ES pētniecības un tehnoloģiju attīstības prioritātes, pētījumu programmu saturu un tehnoloģiju taksonomiju nosaka NATO Zinātnes un tehnoloģiju organizācija (*NATO Science and Technology Organization*, turpmāk – STO) un Eiropas Aizsardzības aģentūra (*European Defence Agency*, turpmāk – EDA). Latvijas zinātnieku iesaistīšanās STO un EDA organizētajos pētījumos tiek organizēta, ņemot vērā šajās vadlīnijās definētās zinātnes, pētniecības un tehnoloģiju attīstības nacionālās prioritātes.

III. Zinātnes, pētniecības un tehnoloģiju attīstības organizēšana un finansēšana

10. Aizsardzības nozare organizē zinātnes, pētniecības un tehnoloģiju izstrādes procesu, lai ar moderno tehnoloģiju, inovatīvu risinājumu, zinātniskas pieejas un pētniecībā balstītu

risinājumu palīdzību veidotu, uzturētu un stiprinātu valsts aizsardzības spējas, celtu nozares funkcionālo efektivitāti un kvalitāti.

11. Aizsardzības nozarei nepieciešamo pētniecības un tehnoloģiju attīstības vajadzību formulē gala lietotājs. Gala lietotājs ir institūcija, kuras vajadzībām un kuras interesēs vai kuras tiešā vadībā tiek radīta un attīstīta tehnoloģija vai veikts pētījums. Konkrētās spējas vai tehnoloģijas gala lietotājs plāno vajadzības izpildei nepieciešamos budžeta līdzekļus, integrējot tos budžeta plānošanas procesā.
12. Plānojot zinātnes, pētniecības un tehnoloģiju attīstības projektam nepieciešamos budžeta līdzekļus, par konkrēto projektu atbildīgā institūcija ievēro normatīvajos aktos noteikto kārtību, kas reglamentē publisko iepirkumu, zinātniskās darbības un pasūtījuma pētījumu finansēšanas kārtību.
13. Aizsardzības nozares vajadzību identificēšanu, apkopošanu, izvērtēšanu, prioritāšu noteikšanu, resursu plānošanu un pētniecības vispārīgo organizāciju un pārraudzību organizē:
 - 13.1. militārās zinātnes attīstībā, NAA un civilo augstskolu un zinātnisko institūciju kompetences veicināšanā militāro tehnoloģiju jomā – valsts sekretāra vietnieks administratīvos un juridiskos jautājumos;
 - 13.2. dalībā NATO un ES organizētajos pētījumos – pētniecības un tehnoloģiju direktors (*R&T Director*);
 - 13.3. NBS ilgtermiņa spēju attīstības projektu īstenošanai nepieciešamo pētījumu un tehnoloģiju attīstībā – politikas direktors-valsts sekretāra vietnieks/spēju direktors (*Capability Director*) un izpilddirektors militāro spēju attīstības jautājumos;
 - 13.4. NBS esošo spēju uzturēšanā un attīstībā, ilgtermiņa iegāžu un piegāžu nodrošināšanā un aizsardzības industrijas kapacitātes veicināšanā – valsts sekretāra vietnieks nodrošinājuma jautājumos/bruņojuma direktors (*Armaments Director*).
14. Zinātnes, pētniecības un tehnoloģiju attīstības finansēšanas avoti:
 - 14.1. NBS ilgtermiņa attīstības plānā paredzēto spēju attīstības projektu īstenošanai/uzturēšanai nepieciešamajiem pētījumiem, inovācijām un tehnoloģiju ieviešanai nepieciešamo finansējumu plāno un iekļauj šīs spējas ieviešanas/uzturēšanas kopējā finansējumā;
 - 14.2. militārās zinātnes attīstībai NAA nepieciešamo finansējumu atbilstoši Aizsardzības ministrijas (turpmāk – AM) formulētajām pētniecības vajadzībām (pasūtījumam) un NAA zinātniskās darbības plānam iekļauj NAA darbības nodrošināšanai paredzētajā finansējumā;
 - 14.3. Latvijas zinātnieku dalībai NATO STO organizētajos pētījumos nepieciešamo finansējumu prioritāri nodrošina no NATO STO Atbalsta programmas līdzekļiem un, ja šīs programmas līdzekļi nav pietiekami vai tie nav pieejami, papildus plāno līdzekļus zinātnes attīstībai AM paredzētajā budžetā;
 - 14.4. pētniecības un tehnoloģiju attīstības projektu iepirkumiem, ar augstskolām noslēgto zinātniski tehniskās sadarbības projektu īstenošanai vai līdzfinansēšanai un dalības EDA organizētajos pētījumos finansēšanai/līdzfinansēšanai nepieciešamo finansējumu atsevišķi katra projekta īstenošanai plāno šī pētījuma pasūtītājs (gala lietotājs).